

Col·loqui

Professor V. Sales, de la Universitat Politècnica de Catalunya

M'ha semblat molt interessant tot el que ha dit el doctor Sales. He pensat en dues o tres coses que vull comentar.

M'ha resultat curiós que, a la llista d'autors, he trobat que a primera vista els que parlen més d'Europa (potser n'hi hauria moltes excepcions), els que se'n preocupen més i els que l'encerten més són jueus quasi tots: Steiner, Bauman i alguns altres. Bauman, pel cognom, es diu Zygmunt, i podria ser polonès, però jo diria que deu ser polonès jueu. Això em fa pensar que potser podem anar per aquí, al seu darrere; que ells han pensat molt en tot això, s'han vist molt desarelats, molt; saben el que és ser exclòs.

El doctor Sales ho ha començat a plantejar d'una manera com si la clau de tot (després ha variat molt el discurs) semblés que centrava la cosa en el tema de l'exclusió, que la base de tot és l'exclusió. I segur que és cert, perquè els que se senten exclosos estan rabiosos, són capaços de fer el que sigui. Però jo potser diria que és al revés; potser és la pertinença, el sentiment de pertinença, el que fa que els exclosos estiguin tan rabiosos. És a dir, potser hi ha una cosa, dues cares de la mateixa moneda; però jo diria que, probablement, la pertinença deu estar més arrelada en l'inconscient col·lectiu. Per què? Perquè segurament, en la fase de caçadors-recol·lectors, la pertinença a un clan i la divisió entre aquest és dels meus i aquell no és dels meus devien ser bàsiques. I suposo que deu ser més la pertinença que no pas l'exclusió, l'exclusió seria una segona mirada.

Ho deia a més a més perquè em sembla que, quan un Estat deixa d'exercir la seva autoritat, es creen automàticament clans, encara que siguin artificials, com màfies, per exemple, que són un tipus de pertinença, encara que sigui construïda sobre no sé què. A mi em fa pensar que probablement la comunitat és la pertinença.

I finalment, després de totes les coses que ha dit el doctor Sales, hi ha hagut un moment que he pensat, doncs, que això no té solució. Perquè sempre que basem les nacions, les comunitats, les agrupacions, el que sigui, en la pertinença, sempre hi haurà els exclosos, sempre. El problema és que els exclosos moltes vegades se'ls dissimula i se'ls posa sota la catifa, i es diu: «No, això és un mal francès», o «No, és que aquest és un asocial», o «Aquest és que no és musulmà». Per exemple, l'islam potser és l'exemple paradigmàtic de la creació d'una comunitat amb comunitaris i exclosos. I això és claríssim: només cal llegir l'Alcorà, només cal donar-hi un cop d'ull. Jo me l'he llegit de dalt a baix i és meridià: hi ha els musulmans i els no musulmans. I és claríssim, és blanc i negre. I, per fi, és igual, i, si no, surt Le Pen i es comporta exactament igual. Vull dir que el problema és que, sempre que hi ha gent que se sent bé, hi ha gent que no se sentirà bé pel que sigui; si molt convé, per circumstàncies casuals, perquè li ha tocat la mala sort d'estar malalta o pel que sigui, se sentirà malalta. I les dues coses s'alimenten, perquè l'exclòs se sent rabiós per la felicitat, per dir-ho així, dels altres i del que se sent bé dintre. Se sent bé dintre, precisament, perquè sap que no és fora i que es passa molt malament fora. Vull dir que té molt mala solució, i hi ha hagut un moment que he pensat, doncs, que tenim molt mala peça al teler.

Després he pensat que potser —i això no ho ha dit vostè, però, i ho dono com una possible aportació bastant immadura— l'única solució que tenim de cara al futur és fer una mica, amb la idea aquesta dels jueus que parlen d'Europa, de fer una societat que es reinventi, fet que potser tampoc no és tan nou, perquè als Estats Units, a l'època, a les bones èpoques, ho han sabut, això.

Potser és l'única solució que se m'ocorre, però, és clar, difícilíssima perquè sempre hi haurà exclosos.

Carles Guitart, de l'Administració pública

Has plantejat una sèrie de qüestions, d'una manera indirecta, molt clares. Aleshores, jo et demanaria que parlessis d'una paraula, que és el poder. El poder.

Aquest matí s'ha tocat unes quantes vegades; és a dir, jo penso en el conte de l'Àlicia, d'aquell pastor britànic que agradava a les nenes, que fotografiava i que posava nom a les coses.

Quan has parlat, has anomenat moltes coses, però resulta que qui posa el nom a les coses és qui té un poder més fort. Aquest matí el senyor Mira ha començat dient-ho. Això és tristíssim, que el qui posi els noms és el que tingui més poder. I que ciutadans del carrer, ciutadans plans, acceptin aquests noms i no siguin capaços de revisar-los. Aleshores sembla que la identitat catalana, com que és una identitat minoritària, és una identitat que no té un poder polític de veritat, vull dir d'Estat independent; és una identitat de vegades quasi malvista, mal

considerada, excloent. I, en canvi, uns altres que es diuen Ciutadans de Catalunya, i que reivindiquen parlar castellà —no sé què fa falta reivindicar—, titllen la identitat catalana com de quasi nazi.

És a dir, és important que hi hagi gent que juga amb més força que els altres, per exemple, perquè al Front Nacional juguen amb més força que els que viuen a l'extraradi francès, encara que cremin cotxes. De fet, m'agradaria que parlessis una miqueta del poder i que parlessis d'extraradis del poder.

Jordi Sales

L'exclusió i la pertinença són recíproques, el que pertany a una cosa no pot pertànyer a més d'una, o quasi sortirà malament. I a vegades voldríem estar a tot arreu perquè s'està més bé als *dintres* que als *fores*. Què és això? Això és la capacitat humana de protegir-se limitadament amb els uns i, a tot estirar, tenir veïns i no anar a prendre el que no és teu.

Jo no sé si té solució o no, però per què n'hauria de tenir? I per què no pot ser una constant que simplement es pugui anar fent retrocedir o no? Jo crec que, evidentment, tots els sistemes de govern o reinventen constantment o no serveixen.

Això de pensar serveix una mica per allisonar-se i despertar-se; i el poder és el que és. És el qui pot. Té raó en algun cert sentit, la ciutadania universal de l'Estat-nació, en què no hi ha, per dir-ho així, diferències de classe o diferències de naixement: és un progrés en la consciència humana. La ciutadania universal és un concepte molt ambiciós. Un dels meus mestres en política, que era Ballack, deia sempre respecte a les posicions que volien inventar formes democràtiques abans d'haver tret el dictador: «Fem primer la democràcia formal i després ja en parlarem.» I una de les coses que deia era que va costar molt a la humanitat poder realitzar el sufragi universal. La igualtat de tots els ciutadans davant de la llei, amb un sentit polític de participació, té dos dies en la història de la humanitat. I això ens costa.

Llavors, que el poder sigui una cosa dolenta... Qui posa els noms a les coses té poder perquè les coses, quan estan anomenades, es poden entendre, i quan no, no. No diguem coses rares.

Anem a això de la identitat catalana. He dit que no m'agrada donar per la banda la gent. Els catalans patim molt, patim molt perquè l'Estat és molt dolent. Però, si som conseqüents, cosa que no som, allò que hem de reclamar és un Estat propi, o sigui ser tan dolents com l'Estat. En Roca deia una vegada que la cosa vertadera, l'única, que era voler l'autodeterminació, era desitjar que ens fastiguegin els propis cabrons catalans. Ho deia així: els propis. Nosaltres anem alimentant el que jo anomeno *provocadorament* el *reflex narcocarlí*. És a dir, l'Estat és molt dolent, i vostès què volen?, no, volem això tan dolent. Els nostres amics castellans ens ente-

nen molt bé: no, home, no, no es taqui, ja farem la feina per vostès. Si vostès estan tan nets que no volen ser embrutats amb aquestes coses tan dolentes, no s'hi amoïnïn, ja els farem la feina. Vostès continuïn fent cultura, i vagin fent això, que els va molt bé, perquè així estan molt nets, se senten perseguits, són purs; no mengen gaires rosques, però estan amb les mans netes.

A veure, el poder és el que diu Duverger; la política és llenguatge, dret i raó, violència, potència i passions. Si es fa, això està barrejat; i, si ho vols, ho has de compartir amb aquesta, amb aquesta ambigüitat de l'existència humana.